

Zašto nam treba ontologija Pravilnika KAM?

Lana Krišto Lončarić
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
lkristoloncaric@nsk.hr

Uvod

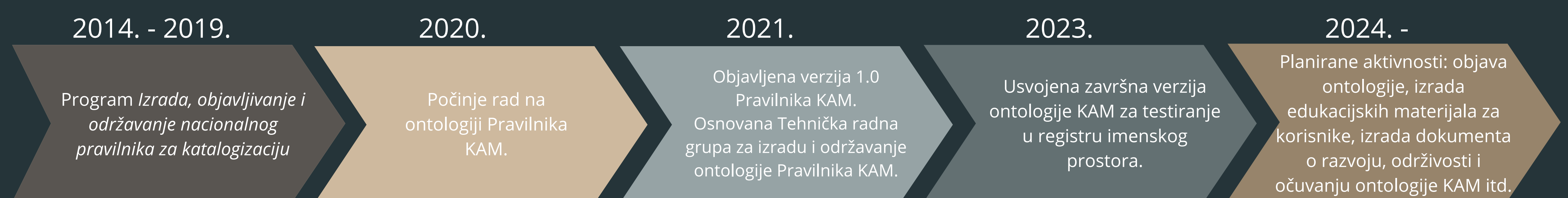

Ontologija je formalizirano znanje o nekoj domeni, a prikazuje koncepte i odnose među njima.

Ontologija "Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima" razvija se od 2020. godine. Radi se o operativnoj ili primijenjenoj ontologiji. Svrha jest interoperabilnost metapodataka između baštinskih zajednica i ostalih uključenih u upravljanje informacijama.

Kronologija rada na ontologiji

Ontologija Pravilnika KAM

kamjo:C10001 jedinica opisa
kamd:C10002 djelo
kami:C10003 izraz
kampo:C10004 pojavni oblik
kamp:C10005 primjerak
kama:C10006 agent
kamo:C10007 osoba
kamka:C10008 kolektivni agent
kamkt:C10009 korporativno tijelo
kamob:C10010 obitelj
kamm:C10011 mjesto
kamvr:C10012 vremenski raspon
kamn:C10013 nomen

Slika 1. Ontologija Pravilnika KAM: entiteti/klase i njihovi hijerarhijski odnosi (Izvor: Willer, M., et al. (2023). 'Ontologija Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima', *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 66(2), str. 25-52. Preuzeto s: <https://hrca.srce.hr/310744> (Datum pristupa: 30.10.2024.))

CIKUS	Label	Definicija
kamvr:P2000	ima vrsta vremenskog raspona	Poveže vremenski raspon s lancem, nadzornim rasponom, bodom ili drugim simbolom koji označava vrstu kojeg vremenski raspon pripada s obzirom na svoje tipanje.
kamvr:P2001	ima vremenski raspon povezan s jedinicom opisa	Poveže vremenski raspon s jedinicom opisa.
kamvr:P2002	je vremenski raspon povezan s dijelom	Poveže vremenski raspon s dijelom.
kamvr:P2003	je vremenski raspon povezan s dijelom	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2004	je vremenski raspon povezan s dijelom	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2005	je vremenski raspon povezan s dijelom	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2006	je vrijeme nastanka djela	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2007	je vrijeme nastanka djela	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2008	je vrijeme nastanka djela	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2009	je vrijeme nastanka djela	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2010	je vrijeme nastanka djela	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2011	je vrijeme nastanka djela	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.
kamvr:P2012	je vrijeme nastanka djela	Poveže vremenski raspon s dijelom za koji se vremenski raspon pogrešno ili nepravilno navodi da je povezan s nastankom djela.

Slika 2. Mrežna stranica KAM registra

RDF (*Resource Description Framework*) model uzet je kao metodologija izrade ontologije. RDF triplet čine subjekt, predikat i objekt.

Podjeljivanje IRI-ja svakom elementu podatka omogućava stvaranje imenskog prostora. Povezivanjem RDF tripleta nastaje graf povezanih podataka.

Primjena ontologije

- opis KAM građe pomoću povezanih podataka omogućava korištenje mogućnosti semantičkog *weba*
- strojna čitljivost podataka olakšava razmjenu podataka između institucija
- interoperabilnost informacijskih sustava baštinskih ustanova

- novi pristupi izradi opisa građe i prikaza podataka krajnjim korisnicima
- izrada aplikacijskih profila na nacionalnoj i lokalnoj razini omogućava prilagodbu individualnim potrebama

Zaključak

Ontologija Pravilnika KAM primijenjena je ontologija zajednička AKM zajednici na nacionalnoj razini. Ona pruža mogućnost osuvremenjivanja informacijskih sustava baštinskih ustanova. Ontologija također pruža temelje za stvaranje novog znanja i veću prilagodbu potrebama korisnika baštinskih ustanova i široj zajednici u cjelini.

Pritom je nužna suradnja između arhiva, knjižnica i muzeja, ali i ostalih uključenih u upravljanje informacijama.

Na lokalnoj razini, ontologiju će se moći prilagoditi i pojedinačnim ustanovama, zbog čega će u rad na ontologiji i aplikacijskim profilima biti nužno uključiti informacijske stručnjake iz različitih vrsta AKM ustanova.